

Madoszban, a párt által vezetett demokratikus antifasiszta szervezetben tevékenykedjenek. E nemzedék túlnyomó többsége a munkásosztályban, a román forradalmi erőkben támaszt, reményteljes szövetségest látott a romániai magyar dolgozó lakosság számára... A fasiszta uralom alóli felszabadulás után pedig a dolgozó tömegekkel együtt, feltétel nélkül bekapcsolódtak az új Románia demokratikus és szocialista építésébe.“

Az RKP Központi Bizottsága, a Nagy Nemzetgyűlés és a Legfelső Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanács együttes ülését — ismeretes — nagy várakozás előzte meg. Az ország közvéleménye várta a földrengés következményeinek elhárításában elért eredmények összegezését, a közeljövőben reánk váró feladatok fől-vázolását, a fontos elvi és gyakorlati bejelentéseket. Az együttes ülésen elhangzott elnöki expozé, a hozzászólások, a fontos bejelentések, a zárószó, majd pedig a közös határozat megfelelt a várakozásnak. Megerősítette népünket a szocialista rendszer iránti bizalmában, a kommunista párt politikájának helyességéről kialakított meggyőződésében s amaz elhatározásában, hogy töretlenül, lendületesen haladjon tovább a fejlett szocialista társadalom létrehozásának útján.

KORUNK

Az „otthon lenni“ természetrajza

Otthon nélkül nem vagyunk épek. Tudnunk kell, hogy az a lény, aki vagyunk, nem ér véget a bőrünk határánál; az a lény láthatatlan hálót vet ki magából a környező világra, s azt — ugyancsak láthatatlanul, fizikailag mindent a helyén hagyva — beöleli magába, asszimilálja, megalkotja belőle és testünk sejtjeiből az egyéniségünket. Enélkül nem vagyunk emberek a szó köznapi értelmében, nem vagyunk még csak élőlények sem; egymáshoz kapcsolódó zsigerek vagyunk egy csontvázon. Lombikbékák, akiket ott felejtettek a lombikban, akiknek lénye véget ér a lombik üvegfal-határánál.

De szerencsére ilyen gyakorlatilag nincs. Gyakorlatilag mindnyájan, mihelyt a világra jövünk, kivetjük a hálónkat a bőrünk határánál kezdődő valóságra, s nekifogunk azt magunkba olvasztani; amilyen mértékben terjesztjük egyre messzebb befogadóképességünket, olyan mértékben leszünk egyre inkább emberek és egyéniségek, s gazdagodunk a mivelünk-azonosult univerzummal — az otthonnal. Nem mi, emberek találtuk ki az otthont; a folyamatos lét mélységéből, az őskor hajnalánál sokkal messzebről jött velünk a fogalma. Fogalma? Nem, hiszen még nem voltak fogalmaink, amikor otthonunk már volt, lett légyen az egy barlang, egy leveles gallyakból rakott fészek, egy szélvédett hely a bozótban, s mindennek akkora környéke, amekkora megismerhető és megismerendő, betéríthető és betérítendő egy állati idegrendszer kivetette hálóval; nem az otthon fogalma jött tehát velünk a lét mélységéből, hanem a legelemibb szüksége.

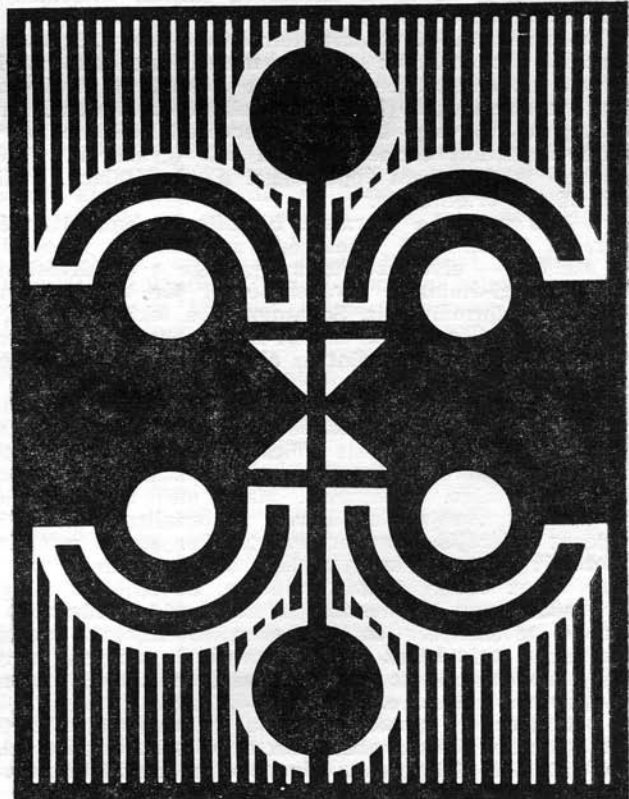
Otthon nélkül nincsen közösség. Testünk börtön, megoszthatatlan magánzárka; csak annak révén tehetünk szert embertársakra, csak annak révén léphetünk közösségre embertársakkal, amire közösen vetettük ki láthatatlan hálónkat; a világ egy darabja, amely a te egyéniségednek is alkotórésze, az enyémnek is — s akárkiéne még, hiszen fizikailag mindent a helyén hagyva építettünk mindent magunkba — tulajdonképpen az egyetlen közös javunk. Ezért állsz közel hozzám, ha egy bölcsőben ringattak mindkettőnket, különben hiába vagy testvérem; ezért vagy a barátom, ha egy utca köveit, egy iskola padjait koptattuk; ezért értünk szót, s ezért érdekel, amit mondasz, ha földim vagy, honfitársam vagy.

Meddig terjed a hálónk? Mekkora darab világ fér be az egyéniségünkbe alkotórészként? Nos, erre nincsen szabály, mint ahogy azt sem tudhatja senki újszülött korunkban, mennyi lesz később a testmagasságunk; a hálónk, a befogadóképességünk, mindenesetre egyénenként változik, és mindenesetre — véges. Táguló tendenciát mutat, de véges. Mind térben, mind időben. Nyilvánvaló, hogy a szülői házról már az első életévekben kiterjed a szülőfalura, a szülővárosra, később a szülőföldre és a szülőháza; nyilvánvaló, hogy intellektuális fejlődésünk velejárója a tágulóképessége, történelmi léptékben, s hogy modern korunkban, amikor idegen bolygók rejtelmait kutatjuk, az egész Földet kellene otthonunknak

érezniük; — ám halljuk azt is, hogy a megapoliszok lakói nincsenek otthon a szomszédos negyedben, olvassuk azt is, hogy a pszichológusok szerint otthon-érző képességünknek adott „térfogata” van. Ha nagyobb darab világra vetjük ki a hálónkat, hálónknak ritkábbnak kell lennie, hogy kiteljen a saját anyagából; részletek siklanak ki belőle, meleg illan el ritkábbra szőtt szemein; az ismert helyett csak a tudomásul vett marad benne, s a viszony, ami a túl mohón hálónkba fogott nagy darab világhoz fűz bennünket, a szeretet helyett jobb esetben is csupán a felületes rokonszenv.

S ez csak a tér dimenziója — de ott van még az idő dimenziója is. Hálónk, mint testünk szövetei, csak fiatal korunkban rugalmas; a mechanizmus, amely testünkből s a hálónkba fogott környezetünkből egyéniségünket formálja, felnőtt korunkban beszünteti tevékenységét, mint az a mechanizmus is, amely testünk növekedését szabályozza; kialakulunk, s nem változtathatatlanul ugyan, de egészünkben mégis csak alig-alig változhatóan éljük le az élnünk adatott időt. Ez a sorsunk. S ebből az következik, hogy otthonunk csak egy lehet, az az egy darab világ, amely az egyéniségünkbe akkor épült be, mikor az kialakult; s ebből megint az következik, hogy talán lehet a bölcsőhelyünkön kívül máshol is hely számunkra a világon, de mi ott csak többé-kevésbé szívesen látott avagy csak megtűrt vendégek leszünk mindig. Otthon csak *itt*hon vagyunk.

Veress Zoltán

Bak Imre grafikája